

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 846/2022
27.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца „Влада ДОО Липолист – у ликвидацији“ из Липолиста, општина Шабац, чији је пуномоћник Александар Зарија, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високи савет судства, Привредни суд у Панчеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 34/21 од 06.10.2021. године, у седници већа одржаној 27.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 34/21 од 06.10.2021. године и пресуда Вишег суда у Панчеву Прр1 2/20 од 29.12.2020. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд тужену обавезе да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 15.636.608,50 динара, који износ представља висину неисплаћеног потраживања тужиоца утврђеног Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Панчеву Посл.бр.Ст. 141/2012 од 22.10.2012. године, са законском затезном каматом почев од 24.02.2020. године, па до исплате, умањен за евентуално исплаћене износе и одбија захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка од 115.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Панчеву Прр1 2/20 од 29.12.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 15.636.608,50 динара, који износ представља висину неисплаћеног потраживања

тужиоцу утврђеног Закључком о листи утврђених и оспорених потраживања Привредног суда у Панчеву Посл.бр.Ст. 141/2012 од 22.10.2012. године, са законском затезном каматом почев од 24.02.2020. године па до исплате, умањен за евентуално исплаћене износе. Ставом другим изреке тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 296.250,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, па до исплате. Ставом трећим изреке тужилац је ослобођен од плаћања судских такси.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гжрр 34/21 од 06.10.2021. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду у ставу првом и другом изреке. Ставом другим изреке одбијени је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној по одредби чл. 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је доставио одговор на ревизију тужене.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 403. и члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20) – у даљем тексту: ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Панчеву Ст 141/12 од 08.06.2012. године отворен је стечајни поступак над стечајним дужником ДП „Тамиш хладњача“ са седиштем у Панчеву, са 100% друштвеним капиталом и за стечајног управника постављена је најпре Агенција за приватизацију – Центар за спровођење стечаја, а потом Агенција за лиценцирање стечајних управника. Тужилац је поднео пријаву потраживања према ДП „Тамиш хладњача у стечају“ у стечајном поступку, које потраживање је признато у износу од 15.636.608,50 динара (од чега износ од 2.257.991,00 динара на име главног дуга, 13.038.200,50 динара на име камате и 340.417,00 динара на име трошкова поступка) и сврстано у трећи исплатни ред. Ово потраживање је тужиоцу досуђено пресудом Трговинског суда у Панчеву П 297/08 од 30.06.2008. године, а ради наплате обавеза из уговора о откупу свежег воћа и поврћа. На основу ове пресуде тужилац је покренуо извршни поступак у коме је решењем И 165/12 од 14.03.2012. године одређено тражено извршење, а решењем Привредног суда у Панчеву од 28.06.2012. године обустављен је поступак извршења због отварања стечаја над извршним дужником. Решењем Привредног суда у Панчеву Р4 Ст 1189/19 од 22.08.2019. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужиоца и утврђено да је предлагачу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Панчеву Ст 141/12 и наложено поступајућем судији да у року од 30 дана предузме све мере у оквиру своје надлежности како би се стечајни поступак окончао у што краћем року. Тужиоцу у поступку стечаја није исплаћено његово потраживање.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 172. и

173. Закона о облигационим односима, усвојили тужбени захтев као основан, уз образложење да тужена сноси објективну одговорност за неостваривање права према дужницима који су била друштвена предузећа, због неделотворног вођења поступка, а овде конкретно зато што органи поступка нису благовремено и адекватно предузимали потребне радње у циљу окончања поступка, имовина стечајног дужника није продата (пет јавних продаја су била неуспешне), призната потраживања тужиоцу нису намирена, што представља узрочно-последичну везу између радње тужене и штете коју тужилац трпи. Суд се позвао на члан 58. Устава Републике Србије и случајеве из праксе ЕСЈП, према којима се одговорност тужене за штету због неисплаћивања потраживања из комерцијалних односа са стечајним дужником заснива на истим аргументима на којима и одлуке о досуђивању имовинске штете на име неисплаћених потраживања из радних односа.

Врховни суд сматра да је становиште нижестепених судова засновано на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, број 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазвану повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

По налажењу Врховног суда, правило о објективној одговорности Републике Србије, примењено на случај накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, не значи да је утврђењем повреде тог права тужилац стекао право на накнаду имовинске штете коју је тужена дужна да му надокнади. Услов за одговорност тужене у конкретном случају је постојање узрочно-последичне везе између рада њених органа и настале штете у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Тужилац у току овог парничног поступка није доказао, по члана 231. ЗПП, да би новчани износ добијен продајом имовине дужника или продајом стечајног дужника био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања, које је у стечајном поступку сврстано у трећи исплатни ред, у смислу члана 54. Закона о стечају, и да је код такве позитивне имовинске способности, искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа, за које одговара тужена, изостало намирење тужиоца у стечајном поступку.

Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Према допуњеном закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, у погледу извршних дужника физичких и правних лица који не спадају у наведену категорију, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда.

У складу са наведеним, било је нужно доказати да је предузеће дужник у време покретања поступка за намирење имало довољно средстава у имовини и да је поштујући редослед наплате тужилац могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате. Тој доказној дужности тужилац у спроведеном поступку није удовољио.

Одлуке донете поводом ненаплаћених потраживања из радних односа код друштвених-државних предузећа у стечају не могу се изједначити са ситуацијом постојања одлука против друштвених-државних предузећа донетих по основу потраживања која су проистекла из комерцијалних односа. Околност што тужилац своје утврђено потраживање према таквом предузећу, над којим је покренут поступак стечаја, није намирио не може се ставити на терет туженој, јер тужилац у смислу члана 231. ЗПП није доказао да је могао да се наплати из новчаних средстава или друге имовине, продајом покретних и непокретних ствари стечајног дужника, односно продајом стечајног дужника као правног лица, те да би тај износ био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања и да је изостало намирење тужиоца у стечајном поступку искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа, за чије поступање одговара тужена.

По налажењу овог суда, Република Србија не може одговорати за комерцијална потраживања према предузећу основаном на бази друштвеног или државног капитала са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. У конкретном случају, тужилац има потраживање које проистиче из комерцијалног односа са ДП „Тамиш хладњача у стечају“, а Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се одредба овог члана односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника.

Из наведених разлога Врховни суд је преиначио нижестепене одлуке и одбио као неоснован тужбени захтев.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке пресуде.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то за састав одговора на тужбу 37.500,00 динара и за састав жалбе 78.000,00 динара према важећој АТ, све у укупном износу од 115.500,00 динара.

Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, будући да састав одговора на ревизију не представља потребан трошак ради вођења парнице у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је на основу члана 165. ЗПП, одлучено као у ставу трећем изреке пресуде.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић